

50-річчя члена-кореспондента НАН України О.П. ТОЛОЧКА

Олексій Петрович Толочко народився 7 червня 1963 р. у Києві. У 1985 р. закінчив історичний факультет Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка і почав працювати в Інституті історії АН УРСР. Протягом 1991–1996 рр. був завідувачем відділу пам'яток української історіографії Інституту української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України. З 1997 р. — старший науковий співробітник відділу історії України середніх віків і раннього нового часу Інституту історії України НАН України. У 1989 р. захистив кандидатську, а в 2005 р. — докторську дисертацію. У 2009 р. О.П. Толочка було обрано членом-кореспондентом НАН України. Творчі здобутки Олексія Петровича відзначено Державною премією України в галузі науки і техніки (2001).

Творчий шлях О.П. Толочка — визнано-го фахівця в галузі давньоруської історії, літописання і джерелознавства, середньо-

вічної історії Східної Європи, історії літописання й історичної думки Нового часу — розпочався зі студій з проблем еволюції форм державної влади в Київській Русі. Згодом він зосередився на текстології писемних джерел і вивченні ментальної картини світу середньовічної Русі. Результатом джерелознавчого аналізу літописних текстів стали численні публікації, у яких було по-новому висвітлено питання походження, хронології та ідейно-літературного спрямування «Повісті временних літ», Київського, Галицько-Волинського, Густинського та інших літописів, а також «Правди Руської». Перу Олексія Петровича належить фундаментальна монографічна праця, присвячена джерелознавчому аналізу «Історії Російської» В.М. Татищева, в якій автор переконливо спростував усталену історіографічну легенду про унікальний і достовірний характер знаменитих «татищевських відомостей» про Київську Русь. О.П. Толочко активно досліджує нову для української історіографії проблему історії культурної пам'яті — пригадування києворуського минулого в ранньомодерній Україні.

Важливим щаблем у становленні Олексія Петровича як ученого були стажування в провідних наукових центрах: Українському науковому інституті Гарвардського університету (США, 1998, 2006), Maison des Sciences de l'Homme (Франція, 2002), Центрально-Європейському (Угорщина, 2001), Торонтському (Канада, 2008), та Бергенському університетах (Норвегія, 2009, 2010). Він читав курси із середньовічної і ранньомодер-

ної історії Східної Європи в Гарвардському, Центрально-Європейському та Варшавському університетах. У 2002–2010 рр. викладав у Національному університеті «Києво-Могилянська академія».

Від 2001 р. О.П. Толочко керує Центром досліджень з історії Київської Русі. Він — член редакційних колегій журналів «Критика», «Український гуманітарний огляд», «Harvard Ukrainian Studies»; співредактор наукового збірника «Mediaevalia Ucrainica: ментальність та історія ідей» (1992–1997); один із засновників і співредактор щорічника середньовічної історії та археології Східної Європи «Ruthenica».

Олексій Петрович опублікував близько 200 наукових праць, з них 5 монографій: «Князь в Древней Руси: власть, собственность, идеология» (1992), «Київська Русь» (1998), «Україна і Росія в історичній ретроспективі. Українські проекти в Російській імперії» (2004, у співавторстві з В.М. Горобцем і В.Ф. Верстюком); «История Российская» Василя Татищева: источники и известия» (2005), «Киевская Русь и Малороссия в XIX веке» (2012).

Наукова спільнота, колеги, учні сердечно вітають Олексія Петровича з ювілеєм і зичать йому наснаги, сонячного настрою, завзяття й наполегливості у здійсненні всього задуманого.